

Інформаційна довідка щодо забезпечення прав ветеранів війни на освіту, працевлаштування та підприємництва*

Анотація. В інформаційній довідці надано узагальнену інформацію щодо забезпечення прав ветеранів війни на освіту, працевлаштування та підприємництва, а також висвітлено основні державні й недержавні механізми підтримки, що сприяють реалізації цих прав для адаптації та інтеграції в цивільне життя.

Ключові слова: ветеран / ветеранка війни, ветеранська політика, адаптація та інтеграція в цивільне життя, ветеранське підприємництво.

Вступ

Повномасштабна війна суттєво змінила соціально-економічні умови в Україні та актуалізувала питання комплексної підтримки ветеранів війни після їхнього повернення до цивільного життя.

Одними з ключових складових успішної реінтеграції ветеранів до цивільного життя є доступ до якісної освіти, професійного навчання, працевлаштування та розвитку власної справи. Ці напрями сприяють відновленню економічної самостійності, професійної реалізації, соціальної адаптації ветеранів війни.

В Україні нині реалізується широкий спектр програм, спрямованих на професійну перепідготовку, підвищення кваліфікації, зайнятість, грантову підтримку та розвиток ветеранського підприємництва, що сприяє здобуттю освіти, працевлаштуванню та започаткуванню власного бізнесу ветеранами війни.

Акцентуємо, що Дослідницькою службою підготовлено низку аналітичних та інформаційних матеріалів щодо стану освіти для ветеранів¹, заходів соціального захисту², їх працевлаштуванню^{3,4}, супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб⁵ тощо.

Основна частина

Фундаментальним документом, спрямованим на забезпечення комплексних змін та розвиток державної ветеранської політики в Україні, є

¹ Інформаційна довідка щодо стану освіти для ветеранів в Україні. Вебсайт Дослідницької служби Верховної Ради України. URL:

https://research.rada.gov.ua/documents/analyticRSmaterialsDocs/hum_social_policy/inform_references-hsp/76167.html

² Інформаційна довідка щодо заходів соціального захисту ветеранів / ветеранок війни. Вебсайт Дослідницької служби Верховної Ради України. URL:

https://research.rada.gov.ua/documents/analyticRSmaterialsDocs/hum_social_policy/inform_references-hsp/76083.html

³ Аналітична записка з питань порівняльного законодавства щодо врегулювання заходів сприяння працевлаштування ветеранів війни (демобілізованих військовослужбовців). Вебсайт Дослідницької служби Верховної Ради України. URL:

https://research.rada.gov.ua/documents/analyticRSmaterialsDocs/hum_social_policy/analytical_notes-hsp/76574.html

⁴ Оглядове досьє щодо правового врегулювання зайнятості ветеранів війни. Вебсайт Дослідницької служби Верховної Ради України. URL:

https://research.rada.gov.ua/documents/analyticRSmaterialsDocs/hum_social_policy/review_files-hsp/76019.html

⁵ Оглядове досьє щодо врегулювання діяльності фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб. Вебсайт Дослідницької служби Верховної Ради України. URL:

https://research.rada.gov.ua/documents/analyticRSmaterialsDocs/hum_social_policy/review_files-hsp/75910.html

Стратегія ветеранської політики на період до 2030 року⁶ (далі – Стратегія), схвалена Кабінетом Міністрів України. У документі визначено стратегічні та оперативні цілі ветеранської політики, завдання, індикатори їх досягнення та очікувані результати, зокрема щодо забезпечення працевлаштування, освіти та економічної незалежності ветеранів війни. З метою реалізації Стратегії урядом затверджено Операційний план заходів у 2024 – 2027 роках з її реалізації (далі – Операційний план).

Відповідно до Операційного плану передбачено низку завдань і заходів з їхньої реалізації щодо відновлення людського капіталу та добробуту ветеранів / ветеранок у контексті забезпечення їхніх прав на освіту, працевлаштування та підприємництво.

Індикаторами виконання завдань операційної цілі 3. Забезпечення працевлаштування та освіти є (Рис. 1):

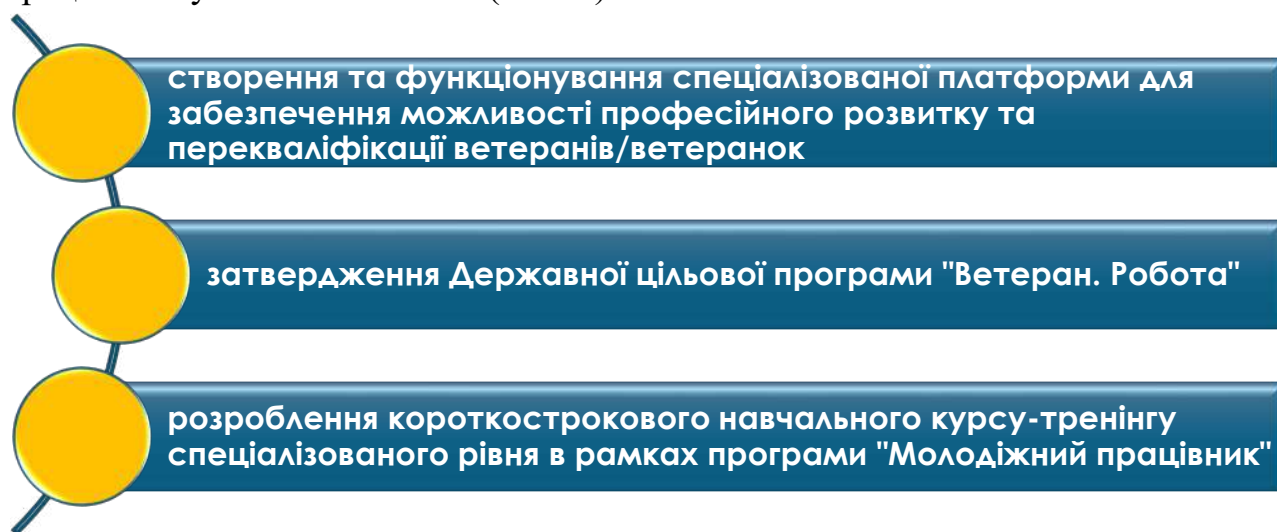

Рис.1.

Індикаторами виконання завдань операційної цілі 5. Економічна незалежність є (Рис. 2):

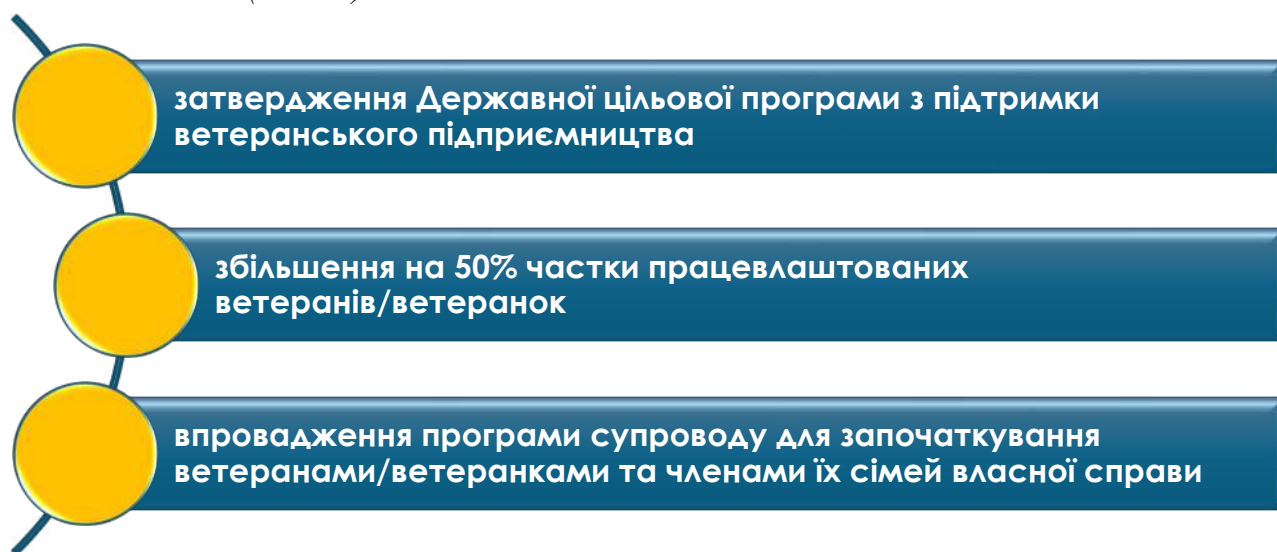

Рис. 2.

⁶ Стратегія ветеранської політики на період до 2030 року : Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2024 р. № 1209-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1209-2024-%D1%80#n12>

Слід констатувати, що в Україні з липня 2025 року функціонує єдина цифрова платформа ВетеранPRO⁷, створена Міністерством у справах ветеранів України.

ВетеранPRO – це зручний цифровий простір, де кожен може швидко знайти потрібну послугу, розібратися в процедурах і зрозуміти, що саме держава пропонує для підтримки⁸.

На платформі розміщені, зокрема, блоки «Освіта та робота (працевлаштування, перекваліфікація, навчальні програми, ваучери)» й «Гранти та підтримка бізнесу (гранти, мікрофінансування, бізнес-спільноти)».

Кожен блок містить описи послуг, інструкції щодо їх отримання, необхідні посилання та додаткову інформацію.

Окрім того, Кабінетом Міністрів України затверджено Державну цільову програму «Ветеран. Робота» на 2026 – 2027 роки⁹ (далі – Програма «Ветеран. Робота»). За результатами реалізації Програми «Ветеран. Робота» до кінця 2027 року очікується, що професійну адаптацію пройдуть 5 000 осіб, ще 4 000 осіб будуть направлені на заходи професійної адаптації (у тому числі за сприяння фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб і кар'єрних радників Державної служби зайнятості), 5 900 особам будуть надані послуги з професійної орієнтації з формуванням індивідуального плану працевлаштування, 9 900 осіб будуть поінформовані щодо механізму та можливості отримати послуги з професійної адаптації. Також передбачається працевлаштування 8 400 осіб за сприяння Державної служби зайнятості та надання 7 000 ветеранам війни послуг зі сприяння у працевлаштуванні через цифрові сервіси. Планується, що у період 6 – 12 місяців після отримання послуг із професійної адаптації кількість вакансій, що можуть бути потенційно заповнені ветеранами війни за результатами отримання ними послуг з професійної адаптації, сягатиме 38 000.

Орієнтовний обсяг видатків фінансування заходів з виконання Програми «Ветеран. Робота» становить 276,471 млн гривень, у тому числі за роками: 2026 рік – 194,22 млн гривень, 2027 рік – 82,251 млн гривень.

Встановлено, що фінансування здійснюватиметься за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, а також за рахунок коштів міжнародної технічної допомоги та інших джерел, не заборонених законодавством.

Міністерство молоді та спорту України спільно з Державним інститутом сімейної та молодіжної політики, структурними підрозділами молоді та спорту обласних державних адміністрацій, органами місцевого самоврядування забезпечує реалізацію програми «Молодіжний працівник». Програма «Молодіжний працівник» є одним із пріоритетів Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021 – 2025 роки, а також є інструментом

⁷ Ветеран PRO. Державні послуги для ветеранів та ветеранок. URL: <https://veteranpro.gov.ua/>

⁸ Ветеран PRO: Єдина цифрова платформа для ветеранів, ветеранок та їхніх сімей. Вебсайт Міністерства у справах ветеранів України. URL: <https://mva.gov.ua/prescenter/category/86-novini/veteran-pro-edina-tsifrova-platforma-dlya-veteraniv-veteranok-ta-ihnih-simey>

⁹ Державна цільова програма «Ветеран. Робота» на 2026-2027 роки : Затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2026 р. № 154-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/154-2026-%D1%80#Text>

впровадження європейських підходів молодіжної роботи¹⁰. В межах цієї програми ПРООН в Україні запроваджено спеціалізований тренінг «Молодіжна робота з ветеранами та ветеранками»¹¹. Тренінги проводяться в різних регіонах України (наприклад, у Миколаєві, Хмельницькому, Дніпрі, Полтаві, Рівному, Львові тощо)¹².

З метою формування та реалізації комплексної державної політики, яка визнаватиме ветеранів війни стратегічно важливою складовою людського капіталу та інтегруватиме їх у національну економіку, Урядом затверджено Державну цільову програму з підтримки ветеранського підприємництва на 2026-2028 роки¹³ (далі – Програма).

За результатами реалізації Програми до кінця 2028 року, зокрема, очікується запровадження 3 курсів та програм підвищення кваліфікації з основ підприємництва та фінансової грамотності для ветеранів війни. Передбачається проведення 30 000 заходів щодо інформування про доступні освітні програми, у тому числі через фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб, кар'єрних радників Державної служби зайнятості та цифрові сервіси. Також планується 555 суб'єктам ветеранського підприємництва надати фінансову допомогу через державні програми кредитування, часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами, надання гарантій на забезпечення виконання зобов'язань за кредитами, поворотної та безповоротної фінансової допомоги, державної підтримки для відновлення та стабілізації ветеранського підприємництва.

Орієнтовний обсяг видатків, необхідних для виконання Програми, становить 928,86 млн гривень, у тому числі за роками: 2026 рік – 309,62 млн гривень, 2027 рік – 309,62 млн гривень, 2028 рік – 309,62 млн гривень.

Встановлено, що фінансування здійснюватиметься за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених законом, а також за рахунок коштів міжнародної технічної допомоги.

У звіті Державної служби зайнятості за 2025 рік¹⁴ зазначено, що 18 000 осіб, які мають статус учасника бойових дій, отримали відповідні послуги, 890 з них – ваучер на навчання у 2025 році, ще 2700 осіб цієї категорії стали переможцями у програмі грантової підтримки на створення або розвиток власного бізнесу.

Висновки

Повномасштабна війна суттєво посилила актуальність формування цілісної системи підтримки ветеранів війни, у якій освіта, професійна адаптація,

¹⁰ Програма Молодіжний працівник. Вебсайт Міністерства молоді та спорту України. URL: <https://mms.gov.ua/molodizhna-politika/kadrove-zabezpechennya/programa-molodizhnij-pracivnik>

¹¹ Рада Європи посилює тренерські команди з підходу, інформованого про травму. URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/council-of-europe-strengthens-teams-of-trainers-on-trauma-informed-approach>

¹² Найближчі події програми. Вебсайт Програми «Молодіжний працівник». URL: <https://www.youth-worker.org.ua/>

¹³ Державна цільова програма з підтримки ветеранського підприємництва на 2026-2028 роки : Затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04 червня 2026 р. № 549-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/549-2026-%D1%80#Text>

¹⁴ Діяльність Державної служби зайнятості 2025 рік. Вебсайт Державної служби зайнятості. URL: <https://dcz.gov.ua/result/period?filter=2025>

працевлаштування та розвиток підприємництва розглядаються як взаємопов'язані складові успішної реінтеграції до цивільного життя та забезпечення економічної самостійності.

Слід зазначити, що за останні роки сформовано основу державної ветеранської політики у сфері освіти та зайнятості. Стратегія ветеранської політики до 2030 року, Операційний план її реалізації, державні цільові програми «Ветеран. Робота» та підтримки ветеранського підприємництва визначають комплексний підхід до професійного розвитку ветеранів, поєднуючи заходи з професійної адаптації, навчання, кар'єрного супроводу, працевлаштування та фінансової підтримки започаткування і розвитку власної справи.

Важливим елементом розвитку системи державної підтримки стало впровадження цифрової платформи «ВетеранPRO», яка забезпечує централізований доступ до інформації про освітні можливості, програми перекваліфікації, працевлаштування, грантову підтримку та інші державні сервіси для ветеранів війни.

Державні програми передбачають значні бюджетні ресурси, та конкретні кількісні показники результативності, що свідчить про орієнтацію державної політики на досягнення вимірюваних результатів. Зокрема, заплановано охоплення тисяч ветеранів послугами професійної адаптації, профорієнтації, працевлаштування, а також фінансовою підтримкою ветеранського підприємництва.

Поряд із державними інструментами важливу роль відіграють міжвідомча взаємодія та міжнародна підтримка. Зокрема, реалізація спеціалізованих освітніх програм для молодіжних працівників за участю міжнародних партнерів сприяє розвитку професійних компетентностей фахівців, які працюють із ветеранами, та впровадженню сучасних підходів до їх соціальної інтеграції.

Практичні результати діяльності Державної служби зайнятості у 2025 році свідчать про наявність попиту ветеранів на державні послуги у сфері навчання, працевлаштування та започаткування власного бізнесу. Значна кількість отримувачів ваучерів на навчання та переможців грантових програм підтверджує ефективність окремих інструментів державної підтримки та їх затребуваність серед ветеранів.

На нашу думку, подальша ефективність державної підтримки ветеранів залежатиме від стабільного фінансування програм, розвитку системи супроводу ветеранів та постійного моніторингу результатів їхньої реалізації. Це сприятиме підвищенню рівня зайнятості, розвитку ветеранського підприємництва та зміцненню економічної незалежності ветеранів війни.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*